

ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਸੰਕਟਾਂ ਦਾ ਕਥਾ ਬਿਰਤਾਂਤ

ਨਾਵਲ:— ਸਮੁਰਾਈ

ISBN 978-81-931528-6-7 Year 2017

Price: 325 Rupees

graciousbooks@gmail.com

+91 175 5007643

ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸੀ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੂਪ ਢਿਲੋਂ ਦਾ ਨਾਂ ਮਤ ਤੋਂ ਉੱਭਰਵਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਮੰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੇ ਕਈ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਮੰਤਾਵਾਦ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਸਾਮੰਤਾਵਾਦ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ

ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਜਪਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੁਸ਼ੀਡੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੂਪ ਢਿਲੋਂ ਦਾ ਨਾਵਲ ਸਮੁਰਾਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸਾਮੰਤਾਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸਥਾਰਥ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁਰਾਈ ਨਾਵਲ ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਸੰਕਟ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪੰਨ ਯਥਾਰਥਕ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਰਚਨਾ—ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਕਾਰਜ ਧਰਾਤਲ ਜਾਪਾਨ ਹੈ। ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮੁਰਾਈ ਅਜਿਹੀ ਕੌਮ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਾਮੰਤਾ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੇ। ਸਮੁਰਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਤੇ ਨੋਜਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ। ਨਾਵਲ *ਸਮੁਰਾਈ* ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਚਾਹਤ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਉੱਤੇ ਉੱਸਰੇ ਮਾਨਵੀ ਸੰਕਟਾਂ ਦਾ ਗਲਪੀ ਬਿੰਬ ਹੈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚਲੇ ਬੇਤਰਤੀਬਾਪਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸਿੱਧੇ ਸਿਰਜੇ ਹਨ। ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਬੇਤਰਤੀਬਾਪਣ ਹੀ ਨਾਵਲ ਸਮੁਰਾਈ ਦਾ ਸੰਕਟ ਹੈ। ਸਮੁਰਾਈ ਅਜਿਹੀ ਕੌਮ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਾਮੰਤਾ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਸ਼ਿਨੁਮਾਠ ਮਨੀਲੈ, (ਪਿਤਾ) ਬੇਨੋਮੁੱਕੇ (ਪੁੱਤਰ) ਟੋਸ਼ੀਕੋ (ਮਤਰੇਈ) ਉਪਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਤਰ ਬੇਨੋਮੁੱਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਮੰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਬੀਮ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸਮੁਰਾਈ ਪਾਤਰ ਬੇਨੋਮੁੱਕੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ। ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਵਰਗ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਸ਼ਕਤੀ, ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਢਾਂਚੇ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗੋਂ ਲਈ ਦਮਨਕਾਰੀ ਚੱਕਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਵਰਗ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਸਾਮੰਤਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਲਾਚਾਰ ਹੈ। ਪਾਤਰ ਦੋਰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ—

—ਨਹੀਂ ਪੁੱਤਰ, ਸਮੁਰਾਈ ਆਵਦੇ ਮਾਲਕ ਲਈ ਮਰਦਾ ਅਤੇ ਮਾਰਦਾ, ਭਾਂਵੇ ਉਹ ਸ਼ੋਗਣ ਸਹੀ ਏ ਜਾਂ ਗਲਤ। ”

ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਚੱਪਾ—ਚੱਪਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿਣਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਆਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦੀ ਪਾਤਰ ਟੋਸ਼ੀਕੋ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਬੇਨੋਮੁੱਕੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬਾਪ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

—ਮੈਂ ਚੁਪ ਚਾਪ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਮਨ ਭਾਵ ਖਾਪੋਨ ਰੱਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰਸਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ। ”

ਸਮੁਰਾਈ ਨਾਵਲ ਦੀਆਂ ਔਰਤ ਪਾਤਰ ਗਨੀਏ ਉਪਰ ਬਤੀਤ ਕੀਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਮਨ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਉਂਦੀ ਤਿਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਮੁਰਾਈ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਖਾਲੀਪਣ ਤੇ ਅਣਹੋਏ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਆਪਣੇ ਸਮੁਰਾਈ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਿਰਤਾਂਤ ਜੁਚਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਨਿੱਜੇ ਸਾਮੰਤਾ ਵਰਗ ਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਵੱਖ—ਵੱਖ ਨਾਵਲੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਵਿਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿੱਜ ਦੇ ਹੱਥ ਕੰਡਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗੋਂ ਵੀ ਜੁਲਮ, ਜ਼ਬਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੁਸ਼ੀਡੋ ਸਮੁਰਾਈ ਨੂੰ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਜੇ ਉਸਨੇ ਸਮੁਰਾਈ ਦੀ ਇੱਜਤ ਦੀ ਅਗੈਂ ਤਗੈਂ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਮੁਰਾਈ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ। ”

ਇੰਜ ਰੂਪ ਢਿਲੋਂ ਦਾ ਨਾਵਲ ਸਮੁਰਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਰਹੇ ਜਾਂ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪੂਰੇ ਨਾਵਲੀ

ਕਥਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਸਮੁਰਾਏ ਵਰਗ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ
ਕਠਪੁਤਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

“ਸਮੁਰਾਈ ਤਾਂ ਆਵਦੇ ਆਕਾ ਲਈ ਮਰਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਅਦਲ ਸਿਰਫ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਰਹਿੰਦਾ।
ਜੇ ਆਵਦੇ ਆਕੇ ਦਾ ਕੋਲ ਹਾਰੇ ਫਿਰ ਸੋਪੂਕਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਅਮਲਬ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਆਵਦੇ ਢਿੱਡ *ਚ ਕੱਤਾ ਨੇ ਨੂੰ ਖੋਭ
ਕੇ।”

“ਸਮੁਰਾਈ ਨਾਵਲ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਥਾ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗੋ ਲਈ ਲੇਖਕ ਦਾ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਰਵੱਈਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਸਮੁਰਾਈ
ਵਰਗ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜੀਵਿਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਕ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਦੀ ਟੁੱਟ—
ਭੰਜ ਦੇ ਅਮਲ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਇਸ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਰਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ
ਵਿਵੇਕਮਈ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਮੁਰਾਈ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਪਾਠਕ ਵਰਗ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਦੇ ਨਵੇਂ
ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖੇਗਾ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਪਾਠਕ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬੁਸ਼ੀਡੋ (ਜਾਬਤਾ), ਡੋਜੋ
(ਕਮਰਾ), ਸੋਸੀ (ਗੁਰੂਦੇਵ), ਕੇਜੁ ਤਸੂ (ਤਲਵਾਰਬਾਜੀ) ਜੁੱਤੇ ਜੁਤਸੂ (ਪੱਲਬੇਬਾਜੀ) ਸੋਪੂਕਾ (ਆਤਮਹੱਤਿਆ) ਆਦਿ।
ਸੋ, ਸਮੁਰਾਈ ਨਾਵਲ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਲਈ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਮਾਨਵੀ ਹੋਂਦ ਦੀ
ਪੁਨਰ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਇਹ ਨਾਵਲ ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਵਰਗ ਤੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤਿੱਤਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰਾ
ਸਾਮੰਤਾਵਾਦੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਰੂਪ ਢਿਲੋਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸਮੁਰਾਈ ਸਮੁਰਾਈ ਵਰਗ ਦਾ
ਰੁਦਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀਰ ਗਾਥਾ ਵੀ ਹੈ।

ਵੱਲੋਂ:—

ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰੋ ਚੋਹਾਨੋ

ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਪੰਜਾਬੀ

ਐੱਸ.ਡੀ. ਕਾਲਜ ਫਾਰ ਵੂਮੈਨ, ਮੋਗਾ

ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ 82830—43592

ਈ.ਮੇਲ:— rummymahal80@gmail.com